सैन्धवखिल न० सैन्धवमेव खिलम् । सैन्धवशिलाशकलसमे चिदानन्दस्वरूपे परमेश्वरे "स यथा सैन्धवखिलोऽनन्तरोऽबाह्यः रसघनः" बृह०आ०।४।७।१।१ ।

सैन्धी स्त्री ताम्रादिनिर्मिते राजनि० ।

सैन्य त्रि० सेनायां भवतीति अत्र । १निर्मिते २सेनायां भवः घञ् । २सेनासमुदाये न० ।

सैरन्ध्री स्त्री सीरं हलं धरति धृ-मूल० ङ सुम् च सीरन्ध्रः तत्कर्तृकत्वेदं शिल्पकर्म अण् तदस्यास्ति अच् गौरा० ङीष् । परगृहस्थे सवर्णे शिल्पकारिणि स्त्रीभेदे हेमच० पृथो० सैरिन्ध्रीत्यपि अमरः ।

सैरिक पु० सीरेण लाङ्गलेन खनति भूमिं सीरं वहति वा ठक् । १खनके हालिके अमरः । २लाङ्गलोद्धरि हले (हलेर गरु) अमरः ।

सैरिभ पु० स्त्री० सीरे हले तद्वहने इभ इव गुरुत्वात् शाक० ततः स्वार्थेऽण् । १महिषे अमरः स्त्रियां ङीष् । "सैरिभमर्दिनीभिरुद महाबलस्तोमम्" महाबलस्तोध्यानम् । २रासभे त्रिका० । [भिण्टग्राम् शब्दर० । स्वार्थे क तत्रैव ।

सैरीय पु० सीरस्येदम् अण् सैरं हलाकारमर्हति छ ।

सैरेय पु० सैरं सीराकारमर्हति ढक् । १भिण्टग्राम् शब्दर० ढकञ् । सैरेयकोऽप्यत्र राजनि० ।

सैवाल न० सेवायै मीनादीनामुपभोगाय भवति पर्याप्नोति अच् सेवालं ततः स्वार्थे अण् । सैवाले स्वार्थे क । तत्रैव "या पांशुपाण्डुरवपुर्विरहा पुरासीत् सैवाभवा-दुरुलतामधुना बिभर्त्ति उद्भटपत्रे सेवात् इत्यादि

सोढ त्रि० सह-क्त हृदभावः । १शान्ते तितिक्षिते अमरः कर्त्तरि क्त । २मोतादिपतनयोग्ये त्रि० । [योग्ये मेदि० ।

सोढृ त्रि० सह-तृच् वा हृदभावः । १सहनकर्त्तरि २समा-

सोत्कण्ठ त्रि० सह उत्कण्ठया सहस्य सः औत्सुक्यान्वित अभीष्टलाभेच्छया विलम्बासहिष्णुत्वयुक्ते अटा० ।

सोत्प्रास न० उद्+प्र-अस-घञ् सह उत्प्रासेन सहस्य सः सोपहासे अन्यार्थकस्य वाक्यस्य अन्यार्थकत्वकल्पनया तदुत्तरार्थके १वाक्ये २प्रियवाक्ये च शब्दर० । ३सशब्द-हासेन सहिते त्रि० ।

सोदय त्रि० सह उदयेन प्रादुर्भावेन उद्भवा वा सहस्य सः १प्रादुर्भूते २उदयि(उद)युक्ते ३लाभयुक्ते च "अयं दद्याच्च सोदयम्" स्मृतिः । [भ्रातरि २तादृशभगिन्यां स्त्री शब्दर०

सोदर पु० समानमुदरं यस्य समानस्य सः । १एकोदरभवे

सोदर्य पु० समाने उदरे भवितुं यत् स्वार्थे ष्यञ् । १एको-दरजाते भ्रातरि । २तादृशभगिन्यां स्त्री अमरः ।

सोनह न०सु-विच् सवे नह्यते नह बन्धने क । लशुने शब्दर०

सोन्माद पु० सह उन्मादेन स्वार्थे अण् । उन्मत्ते उन्मादिणी ।

सोपप्लव पु० सह उपप्लवेन स्वार्थे अण् । समाक्रान्तभूच्छायेन राहुणा योगरूपोपप्लवसहिते १चन्द्रे तथाभूतचन्द्रच्छाया-योगयुक्ते २सूर्य्ये च अमरः । ३उपद्रवयुते त्रि० । चन्द्रार्कयोर्यासंस्कारणसुंपरागशब्दे प्रायेणात्र देवीपुरा-णोक्तमधिकमत्रोच्यते ।

"ब्रह्मोवाच "यदयं वदते लोको वाहिशत्वान्महामते ! । तदहं संप्रवक्ष्यामि चन्द्रसूर्योपरागिकम् । यदि सत्यमयं प्रसन्नो जारार्थिर्दिवाकरः । तत्कथं नोदरस्थेन राहुणा भक्षयात् ततः । अथ वा राहुणाक्रम्य निजवक्त्रं प्रवे-शितः । तत्कथं दशनैस्तीक्ष्णैः शतधा न विखण्डितः । विमुक्तश्च पुनर्दष्टस्तथैवाखण्डमण्डलः । न चास्यापु-ष्टं तेजो न स्थानादपसारितः । यदि वा क्षेत्र निष्पीतः कथं दीप्ततरोऽभवत् । तस्मात्र तेजसां राशौ राहोर्वक्त्रं गमिष्यति । भक्ष्यार्थं सर्वदेवानां सोमः सृष्टः स्वयम्भुवा । तत्रस्थममृतस्यापि सम्भूतं सूर्य्यतेजसा । पिबन्त्यग्नुमयं देवाः पितरश्च सधाऽमृतम् । त्रयश्च त्रिशतश्चैव त्रय-स्त्रिंशतस्तथैव च । त्रयश्च त्रिसहस्राश्च देवाः सोमं पिबन्ति ये । राहोरप्यमृतं भागः पुरा सृष्टं स्वयम्भुवा । तस्मा-त्तद्राहुरागत्य पातुमिच्छति पर्वसु । उद्धृत्य पार्थिवीं छायामभ्राकारां तमोमयः । पातुमिच्छन् ततश्चेन्दु-माच्छादयति छायया । शुक्ले च चन्द्रमभ्येति कृष्णे पर्वणि भास्करम् । सूर्य्यमण्डलमध्यस्थं चन्द्रमेव जिघांसति । तस्मात् पिबति तं राहुस्तमसा विना-शयन् । अविच्छिन्नं यथा पद्मं पिबति भ्रमरो मधु । चन्द्रस्यममृतं तद्वदभेदाद्राहुरश्नुते । चन्द्रान्तो मणि र्यद्वत् छिन्नं चरति जलात् । चरन्नपि न क्षीयेत तेजसा नैव शुष्यते । यथा सूर्य्यमणिः सूर्य्यादुत्पाद्य पावकं शुभम् । न भवत्यक्षीणोऽपि तेजसा नैव शुष्यते । एवं चन्द्रश्च सूर्य्यश्च क्षादितावपि राहुणा । स्वतेजसा न शुष्येते नाक्षीणौ बभूवतुः । पर्वक्षये च चन्द्रस्य नाधिक्यकनकाकृतिः । सोमो दैवतसंयोगात् छाया योगाच्च पार्थिवात् । राहोश्च वरतश्चैव वै प्रवरेटमृतं भवी । स्वदोषजाते सम्प्राप्ते वत्सं दृष्ट्वा च गौर्यथा । स्वाङ्गादेव चरेत् क्षीरं तथेन्दुः चरतेऽमृतम् । पितेव सूर्य्यो देवानां सोमो मातेव लक्ष्यते । यथा मातुःस्तनं